

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 113

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrti strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Kako se obnaša Radič

in njegova kompanija.

Pismo iz Beograda.

Čitatelji »Slovenskega Gospodarja« se gotovo zanimajo, kako se obnašajo v Beogradu Stipica Radič in njegovi zavezniki samostojni demokrati v narodni skupščini. Večji listi sproti vsak dan pišejo, kako divjajo ljudje, ki stojijo pod komando Radiča in Pribečeviča. Kaj takega ne najdete v nobenem parlamentu. Radič psuje na desno in levo, enega imenuje: »prase«, drugega »svinja«, tretjega »osel«, a njegovi zavezniki mu pomagajo. Kričijo kakor jesiharji in na vsak način hočejo vsak dan preprečiti redno delo v narodni skupščini.

In zakaj? Samo in zopet samo radi tega, ker Radič, Pribečevič, Pucelj, Zerjava, Pivka, Ureka in njih tovariše niso marali v vlado. Sedanja vlada, v kateri imamo Slovenci svojega voditelja g. dr. Korošca kot notranjega ministra, je začela z resnim delom za ljudstvo. In to Radič in njegovo kompanijo neizmerno boli.

Po novem letu stopi v veljavo nov davčni zakon, kateri bo zvalil polovico davčnih bremen z ramen naših malih in srednjih davkoplačevalcev. Dohodnina je z novim letom 1929 popolnoma odpravljena. Za letos pa bo eksistenčni minimum pri dohodnini znašal 12.000 Din, kar pomeni, da bo najmanj dve tretjini dosedanjih davkoplačevalcev, posebno malih in srednjih kmetov ter obrtnikov popolnoma oproščenih dohodninskega davka. Vojnica se zniža za tri četrtine, carina na galico za polovico, za kraje, kjer je glad, je vlada dala lepe milijone pomoči, vse to se bo polagoma poznalo. Ljudstvo samo zahteva, da se začne enkrat čistiti in pametno delati. Vsi pametni ljudje cele države se veselijo, da je ravno dr. Korošec pričel z velikim delom za zboljšanje žalostnih gospodarskih razmer in za popravilo krivic, ki so se godile na vseh koncih in krajih. Ime dr. Koroščevo je naenkrat zaslovelo po celi državi. Celo taki, ki ga poprej niso marali, se čudijo njegovim zmožnostim in delavnosti in ga opisujejo kot moža poštenjaka.

In to je tisto, kar grize Radiča, Zerjava in njuno kompanijo! Ker jih je po številu premalo, da bi preprečili delo v parlamentu, pa hočejo s silo onemogočiti mirni potek sej in razprav. Nešteto krat so že povzročili pretepe, kričanje in divjaško vpitje! Ob navzočnosti odličnih gostov, ki so prisostvovali sejam narodne skupščine, je Radič večkrat uganjal take, da se ga je moralo radi nečednega obnašanja

in kričanja izključiti iz parlamenta. Dobil je kazeno, da šest dni sploh ni smel v narodno skupščino. Izključenje je najhujša kazna za poslance!

Ali najboljše je to, da vso divjanje Radič-Pribečevičeve kompanije nič ne izda. Ker je bil Radič izključen, so odšli vsi njegovi poslanci iz narodne skupščine, ko se obravnava proračun. Med tem pa je naša vladna večina pridno delala skoraj noč in dan in je bil te dni sprejet državni proračun do zadnjega.

Ker v parlamentu ne morejo Radičevci in Pribečevičevci nič doseči, pa so se kar spravili na ljudstvo in prirejajo sedaj po raznih krajih, n. pr. v Ljubljani, velike shode, kjer kričijo proti vladi. Pametni ljudje pa pravijo, da je to kričanje glas vpijočega v puščavi.

Ko Radič, Pribečevič, Zerjav, Pivko, Urek in kompanija kričijo, pa imajo naši poslanci resno nalogo, da delajo na spremembi zakonov in na izboljšanju žalostnih gospodarskih in socialnih razmer. Po vseh državah, kjer se mirno dela, se razmere po vojni zboljšujejo, kjer pa delajo po Radičevem receptu, pa vse propada! Mir, delo in medsebojno spoštovanje nas bo rešilo, a ne sovraštvo in prepirljivost. To je sveta resnica za današnjo dobo!

Radič, Pribečevič in Zerjav bi radi dobili vajeti v državi v svoje roke, da bi razpisali nove volitve. Te volitve bi vodili s silo. Naša stranka se sicer volitev ne boji, ker je vse, kar je poštenega, na naši strani, ali po našem mišljenju volitev sedaj ne potrebujemo! Dovolj jih je bilo leta 1927!

Naše pristaše in tudi pametne, razsodne ljudi iz drugih strank pa opozarjamo, naj nikar ne verujejo raznim hujškarjam »Jutra«, »Domovine« in drugih enakih listov, kateri posebno sedaj kar na debelo farbajo ljudi!

F. Z.

POLITICNI RAZGOVORI

»Za počt«, je rekel naš znanec radičevci svojemu prijatelju, bivšemu domovinarju. »Kako sva se midva nekoč sovražila, kako sva se dajala, zdaj sva pa skupaj dobila vabilo, da bi šla na »tam tam« shod v Ljubljano!«

»Veš, jaz sem mislil, da me vabijo bogve kakšni klerikalci, ko je napisano, da zborujejo pred Cerkvijo Sreca Jezusovega.

Ti ljudje so kazali nekoč naš Glasnik po Beogradu, češ, da piše o politiki, zdaj pa vabijo ljudi, ki niso o tem poučeni, na tabor pred cerkev Sreca Jezusovega.«

»Kaj je to tabor?«

»To je sokolska dvorana. Zdaj, ko ste radičevci že čisti demokrati, boste seveda morali postati tudi Sokoli. Treba vas je pa v kletko spraviti, pa na zvižacen način, zato se vas radičevci vabi pred cerkev Sreca Jezusovega!«

»No, bomo videli, koliko je še norih lju di v Sloveniji«, je dejal radičevci. »Sedaj pa stopiva k sosedu na kratko besedo, pa da se malo ogrejeva. Za Jožefov teden pa že zlepa ni bil tak mrz!«

Stopila sta k sosedu in gospodar je bil jako dobro razpoložen.

»Kaj ti je?«

»Vesta, zdaj bomo pa zmagali mi avtonomisti! Zdaj tisti, ki so ustvarili centralizem, to so ravno naši demokrati pa radičevci, najbolj napadajo centralizem in zahtevajo, da se mora centralistična ustava izpremeniti. Boj Beogradu so napovedali ti ljudje, ki so mu preje izročili vso moč in denar!«

»Pa je lepo, če so se poboljšali!«

»Nikar jim ne veruj! Z njimi se je zgodila zgodba o zamorcu, ki je sužnil in pro dal svojega brata, ko pa je bilo vse gotovo, so pa mesto plačila — zamorca pogнали, češ, svoje delo si dokončal, sedaj lahko greš! Poznamo to njihovo črno delo! Orjuno so ustanovili, da so pretepali nas avtonomiste, za protidržavne so nas razglasili in noben naš človek ni dobil pri merne službe, vojaki so morali v Srbijo itd. itd. Zdaj je delo končano, zdaj je zamorec doma v Ljubljani, kjer javka in vpije zoper svoje lastno izdajalsko delo! Toda to vpitje je še večja hinavščina kot je bila preje, ko so se delali kot edino državotvorne. Takoj, ko bi zopet prišli do moči, bi bili še hujši centralisti kakor do zdaj. Saj so celo predlagali, da naj kar general vodi vlado in naj sablja komandira nad državo!«

»In še nekaj jih sedaj silno boli! Naša vlada pripravlja poseben zakon, da odgovarjajo pred sodnijo tudi razni bančni ravnatelji in drugi, ki vodijo banke! Saj vemo, kako se je zgodilo s Slovensko banko! Vlagatelji še zdaj nimajo nobenega upanja, da bi vsaj kak procent svoje vloge dobili nazaj!«

»Meni pa se zdi, da je to pravično! Če reven človek ukrade par dinarjev, je tat, če ukrade stotisoče, je pa prebrisan človek. Naj taki še bolj odgovarjajo!«

Med tem se je pripeljal demokratični agitator trgovec Kramer mimo hiše. Ker je jezen na našega gospodarja, je seveda ogledoval, kdo kaj okrog hiše postaja, pri tem pa je cuknil konja, da je zavezil v

Stermecki, Celje

Želim, da je vsakdo v Jugoslaviji deležen ugodnega nakupa v moji veletrgovini, radi tega razpošiljam naročila čez 500 Din poštne prosto, pri osebnem nakupu pa povrnem vožnjo v primeru nakupa. Ne sledim konkurenci ter ne vodim cenega in slabega blaga, katero se te cene ni vredno. Prodajam z jamčeno dobro blago iz najboljših svetovnih tovarn, ker imam samo direktne zveze z tovarnarji iz vseh industrijskih držav v Evropi. Več milijonsko zalogo, katera se nahaja v pritličju, prvem nadstropju in v podstrešnih skladiščih cele ogelne hiše, si vsakdo lahko ogleda in vpraša za cene, brez da bi bil primoran kaj kupiti. Na razpolago je vedno 40 do 50 strokovno naobrazenih in prijaznih uslužbencev, kateri dajejo radevolje vsakemu obiskovalcu točna pojasnila in slednje cene od vseh predmetov.

Zaloga sestoji iz sledečih oddelkov in predmetov: Manufakturni oddelki: sukno, volna, platno, tiskanine in razne tkanine iz bombaža in lanu. Modni oddelki: perilo, pletenine, torbarski, nožarski, jekleni in kosmetični predmeti, traki, čipke, vezanine in muzikalije. Konfekcijski oddelki: gotove obleke za dame, gospode, otroke, in klobuki. Čevlji: ki oddelki: galanterijski, luksuzni in štrpacni čevlji za dame, gospode in otroke. Pošto-razpošiljalni oddelki in engros oddelki.

299

Stermecki, Celje

jarek in v plot. Može so prišli iz sobe in gospodar je rekel:

»Zavozili ste, zavozili z vozom in s politiko! Ne vpitje in ne preklinjanje lastnega kučiranja vam nič ne pomaga!

V NAŠI DRŽAVI.

V radikalnem klubu iztaknejo vsaki dan iz opozicije kako novo afero in pripovedujejo lahkovernim ljudem o razkolu radikalne stranke. Razumljivo je, da med 110 poslanci imajo posamezni o gotovih stvareh svoje posebno mnenje, vendar danes nihče ni tako kratkoviden v radikalnem klubu, da bi razbijal lastno stranko ter s tem pomagal nasprotnikom. Skupina Pašičevcev se je popolnoma pobotala z Vukičevićem, dr. Srksič iz Bosne pa je tudi popustil, ker mu njegovi volilci ne puste rušiti stranke.

Pretepi v narodni skupščini so na dnevnem redu. Nekaj časa so se le srbijski in hrvaški poslanci tepili med seboj. Zdaj pa so taki postali tudi slovenski demokrati. Ivan Urek iz Posavja je na hodniku skupščine srečal našega poslanca g. dr. Hodžarja, pa ga je klobutnil. Ko se mu je dr. Hodžar hotel postaviti po robu, je pa Urek strahopetno pobegnil. Če bi ga zdaj dr. Hodžar tožil, bi pa Urek zopet predložil izpričevalo, da ni pri pameti.

Razprava o proračunu končana. Vključ divjemu boju opozicije proti vladi je vendar delo toliko napredovalo, da so se posamezni proračuni že izglasovali. Na dnevnem redu je zdaj finančni zakon z raznimi dodatki. Vlada upa, da bo do 25. t. m. imela vse urejeno. V slučaju, da bo opozicija še dalje nagajala, se bo seja priglasila kot nepretrgoma in bo trajala iz dneva v noč in dalje skozi več dni in več noči skupaj. To se namerava posebno zaradi tega, ker se sme le na začetku seje vložiti razna vprašanja, s katerimi hoče opozicija preprečiti redno delo v narodni skupščini.

Opozicija pustila Radiča na cedilu. Ko je bil Radič za tri seje zopet izključen iz skupščine, so ga njegovi pustili na cedilu. Niti eden ga ni branil, ni držal z njim. Težko je s takim človekom, ki ga njegov lasten jezik najbolj tepe.

Nov podpredsednik narodne skupščine je poslanec Agatonovič iz vrst Davidovičevih demokratov. Upajo, da bo s svojo odločnostjo še bolj krotil zdvijane radičevce in Pribičevičevce kot dosedanj.

Naši poslanci v Pragi. Dne 26. marca odpotuje zastopstvo naše narodne skupščine v Prago. Član našega kluba v tem zastopstvu je poslanec Sušnik.

Dr. Korošec ohranil našo univerzo. Na predlog dr. Korošca se je iz finančnega zakona črtal oni paragraf, ki je bil naperjen proti ljubljanski univerzi.

Kako je z dohodnino? Z novim davčnim zakonom se dne 1. 1. 1929 dohodnina ukine. Za tekoče leto pa se je zvišala svota, ki je davka prosta, na predlog g. dr. Korošca od 6000 na 12.000 Din.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Nervozna Italija! Italija ima v svoji oblasti v naši Dalmaciji mesto Zader. Mesto je bilo sicer precej poitalijančeno, ali okolica je slovanska. Italijani pa se silno bojijo, da bi mesto iz svoje okolice postajalo preveč slovansko. Zato so začeli Slovane preganjati. Hišne preiskave so na dnevnem redu. Zavoljo dveh starih rujavih sabelj so preiskali celo mesto. Pa še huje delajo na našem Primorskem. Tu pride koncem tega meseca Turatti, glavni tajnik fašistov. Pripravljajo mu prav slovesne sprejeme. Ta prihaja predvsem zaradi tega, da bo napovedal: Vso slovensko posest do 100 km od meje mora dobiti v roke italijanska čaršija.

Albanski »kralj« bolan. Beg Zogu, znani albanski tiran, je nevarno in neozdravljivo obolev. Za Italijo je to seveda prav neprijetno, ker bo morala zopet novega moža iskati in — plačevati!

Vsa Rumunija protestira! Ker je Društvo narodov odločilo v rumunsko-madžarskem sporu proti rumunski volji, se po vsej državi vršijo velikanski protesti.

Lačna Madžarska! Ko je Madžarska praznovala dne 15. t. m. narodni praznik, je izobesila poleg madžarske tudi hrvaške zastave, češ, Hrvaška je zemlja Štefanove krone!

Desetletnica češke republike se bo sicer na Češkem slovesno praznovala, dočim Slovaki izjavljajo, da se te slovesnosti ne bodo udeležili, razen da se ustreže v ustavi ni borbi njihovim zahtevam.

Rusija se je zamerila Nemčiji. Rusija je dala zapreti celo vrsto nemških inženjerjev. Seveda je Nemčija zaradi tega ostro nastopila zoper Rusijo. Zaradi tega spora so se prekinila tudi trgovska pogajanja.

Zakaj Calles v Mehiki lahko divja? Ko so v Ameriki dva anarhista obsodili na smrt, je ves svet divjal in vpil. Zdaj pa, ko Calles v Mehiki divja zoper katoličane, pa se kapitalistični svet ne gane. Za-

kaj ne? Zato, ker ameriški kapital kupuje petrolejske vrelce po Mehiki in jih izrablja, so pa tiho, da ni zamere.

Za mir! Če tudi sedanji rod ve, kaj je vojna, se vendar dobijo še ljudje — seveda taki, ki niso bili v vojni —, ki mislijo, da bi bila še ena vojna dobra. Da posebno in celo v premagani Nemčiji želja po vojni še vedno tli, nam dokazuje dejstvo, da je bil te dni v Nemčiji obsojen pisatelj Becher kot veleizdajalec, ker je pisal za stalen mir in zoper vsako vojno sploh. Amerika zdaj pa zdaj izpusti kako lepo besedo o svetovnem miru, vendar pa na to besedo ni dosti dati, ker se istočasno divje oborožuje. Je pa želja vsega sveta dandanes: Vojna kot sredstvo politike se naj za vedno odpravi!

Prireditve po znižani taksi ali brez takse.

Ker naša društva še vedno niso na jasnem, kdaj je mogoče prireditve prirediti po znižani ceni (10%), ali takse prosto, pojasnujemo zadevo v sledečem: Za društvene prireditve je treba plačati 20% takso od prodanih vstopnic. Če pa ima društvo uverenje umetniškega oddelka min. prosvete, da so prireditve umetniškega značaja, plača po zakonu o taksah, tarifna postavka 99a, samo 10% davka. Taka uverenja izdaja izključno ministrstvo za prosveto, umetniški oddelki. Prošnjo je treba poslati polom velikega župana, prosvetnemu oddelku, ter priložiti 20 Din kolek za rešitev. Društva, ki niso oproščena kolekovine za vloge, pa morajo vlogo kolekovati s 5 Din kolekom. Ta uverenja izdaja ministrstvo sedaj za celo leto. Nekatera društva so si taka uverenja že pridobila. Prosvetna zveza je vložila prošnjo za generalno uverenje za vsa pri njej večja društva, ki pa še ni rešena.

10% taksa pa se po členu 89 finančnega zakona za leto 1927-28 v gotovih slučajih ne pobira. (Glej »Uradni list« št. 45, str. 263, 1927.) Takse proste so n. pr. vaje in zabave sokolskih in orlovskih telovadnih društev, prireditve športnih društev, gasilnih društev, invalidskih organizacij, če so prirejene v društvene namene. Za gledališke predstave prosvetnih (izobraževalnih) društev in čitalnic na kmetih se plačuje taksa 10% vrednosti prodane vstopnice. (Člen 89, VIII. 8 finančnega zakona 27-28.)

Kdor pa želi, da za vstopnice za poučna in prosvetna predavanja in poučne in gospodarske razstave brez plesa ne plača takse iz tarifne šte. 99a, se mora po odloku ministrstva financ, generalne direk-